

Розробка механізму попередження банкрутства банків у системі антикризового управління

Специфіка банківської діяльності, яка проявляється у сфері обміну та платіжного обороту, крім конкуренції, тісно пов'язана з ризиками. Банківські ризики значною мірою характеризуються соціальною відповідальністю, оскільки банки ризикують не тільки і не стільки власними ресурсами, а переважно грошовими коштами клієнтів [31, с.10]. З цієї причини банківські кризи провокують більш відчутні негативні наслідки, ніж ризики виробництва, оскільки спричиняють фінансові втрати за ланцюгом грошово-кредитних зобов'язань, сформованих учасниками банківських операцій.

Тому, з урахуванням вказаних вище сутнісних особливостей банківських ризиків управління ними має бути спрямоване не стільки на уникнення збитків при здійсненні банківських операцій, скільки на реалізацію заходів щодо формування системи, яка забезпечить оптимальну реалізацію інтересів банку та його клієнтів [32, с.25].

На нашу думку управління банківськими ризиками має здійснюватися перш за все для досягнення рівноважного стану конкретного банку та банківської системи в цілому.

Рівновага є одним із основних атрибутів суспільних (в тому числі економічних), природних та штучних систем. Вивчення рівноважних станів є одним із ключових напрямків розвитку економічної науки. Причому якщо рівноважні стани у межах природних та штучних систем є достатньо об'єктивними (чіткі способи їх формалізації) то рівноважні стани суспільних систем вирізняються значною мірою суб'єктивності.

На основі досліджень сутності рівноважних станів у різних суспільних (в тому числі економічних), природних та штучних системах визначено дві основні ознаки рівноваги:

- збалансованість (пропорційність) процесів або чинників, що впливають на систему;

- стійкість (стабільність) системи протягом певного періоду часу, яка переважно має не статичний (стан), а динамічний (процес розвитку) характер.

За результатами вивчення визначень рівноважних станів у межах економічної науки зроблено висновок про доцільність введення до визначення рівноважних станів у економіці третьої ознаки: позитивний характер стану економічної системи (статична рівновага) або розвитку економічної системи (динамічна рівновага). Під позитивністю ми розуміємо економічну ефективність (доцільність), з точки зору окремих економічних суб'єктів та суспільства в цілому, рівноважних станів у економіці. Способи вербальної формалізації рівня позитивності стану економічної рівноваги у визначеннях різних дослідників суттєво різняться.

Наприклад, автори Економічної енциклопедії [33, с.265] під даним поняттям розуміють стан економічної системи, за якого найважливіші економічні пропорції забезпечують раціональне поєднання товарної та грошової маси, стабільність цін і сталий розвиток народного господарства. Подібне визначення економічної рівноваги наведено у енциклопедичному словарі за редакцією А. Н. Азриліяна. Однак у ньому уточнюється, що рівновага може розглядатися як гармонія у співвідношенні економічних величин і сил, або як відсутність диспропорцій між ними. Вона може існувати в тій мірі, в якій соціально-економічна система забезпечує прийнятний рівень задоволення інтересів своїх суб'єктів і здатна протистояти кризам [32, с.71-72].

Російські дослідники Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовський, Є. Б. Стародубцева економічну рівновагу розуміють як стан економічної системи, ринку, що характеризується наявністю збалансованості, урівноваженням двох різнонаправлених факторів, наприклад рівновага попиту та пропозиції, виробництва та споживання, доходів та витрат. За словником сучасної економічної теорії Макмілана, поняття "equilibrium" (рівновага) визначає таку ситуацію, коли окремі економічні агенти (споживач або фірма) не мають стимулів до зміни своєї економічної поведінки, оскільки не можуть покращити свого становища з точки зору будь-якого економічного критерію; по відношенню до ринків рівновага означає ситуацію, при якій продавці та покупці у сукупності

задоволені поточним співвідношенням цін та обсягів продажів і покупок [32, с72].

Підсумовуючи наведені вище визначення, зазначимо, що сама по собі економічна рівновага у системі ще не є доказом її оптимальності у соціально-економічному сенсі. Ми вважаємо, що абсолютно оптимальною може бути економічна рівновага лише у штучно змодельованих соціально-економічних системах із значною кількістю обмежень та допущень. Реальні соціально-економічні відносини вирізняються істотною складністю та реалізуються у динамічних умовах. Економічні суб'єкти, що беруть у них участь, мають різноманітні (часто складні за структурою) цільові функції. Крім того, будь-які критерії оцінки оптимальності рівноважних станів носитимуть суб'єктивний характер. Таким чином, поняття “економічна рівновага” характеризується істотними ознаками економічної ефективності, тобто має позитивний зміст. Однак вона не повинна ототожнюватись із оптимальним станом, притаманним лише теоретично змодельованим систем.

У деяких енциклопедіях безпосередньо вказується на взаємозв'язок між поняттями рівноваги та стійкості. Іноді поняття “стійкість” (стабільність) вживають при визначенні певного виду рівноваги, в інших випадках розглядають як основну характеристику рівноважних станів.

Деякі дослідники, вивчаючи стійкість банку, вважають її “найбільш фундаментальним поняттям”, яке найбільш повно відображає проблеми і тенденції розвитку банківського сектора. Вони вважають, що стійкість банку визначається трьома основними чинниками: стабільністю діяльності, стійкістю проти впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, спроможністю відновити свої функції після потрясінь. На нашу думку, дане поняття є вужчим у порівнянні із поняттям “рівновага”, оскільки не враховує у явному вигляді основні пропорції банківської діяльності та не висуває вимоги щодо прийнятного рівня ефективності функціонування банків.

Ми вважаємо, що поняття “стійкість” є вужчим у порівнянні із поняттям “рівновага”, як наслідок у межах нашого дослідження будемо розглядати стійкість як невід'ємну характеристику рівноважних станів у економіці. На нашу думку досягнення фінансової стійкості банків є необхідною умовою

протидії їх банкрутству. Економічна рівновага банківської діяльності є достатньою умовою протидії банкрутству банків.

Цілком погоджуємося з визначенням даного поняття в монографії за редакцією А.О. Єпіфанова, С.М. Козьменко та Т.А. Васильєвої: „Стан (процес розвитку) економічних систем, що характеризується збалансованістю (пропорційністю) їх параметрів та наявністю ознак стабільності (стійкості) даних систем, що створює умови для ефективного їх функціонування”. Таким чином, можна виділити три основні характеристики рівноважного стану даного фінансового посередника: дотримання відповідних фінансових пропорцій (збалансованість), стабільність функціонування (стійкість) та прийнятна ефективність [32, с.73].

Дослідимо вплив банківського ризик-менеджменту на дані характеристики банку, які визначають рівень його урівноваженості. Банківський менеджмент включає усю сукупність управлінських рішень щодо питань функціонування комерційного банку. На нашу думку, ключовою складовою банківського менеджменту, що найбільш істотно впливає на рівноважний стан банку, є ризик-менеджмент банку. Досить важливими є й інші складові управління банком, які також істотно впливають на його рівновагу. До останніх можна віднести корпоративне управління, управління персоналом, формування управлінського обліку та управлінської звітності, формування різних підсистем забезпечення банківської діяльності (організаційна, інформаційна, технологічна і т.д.). В цьому сенсі проблеми банківського менеджменту мало досліджені вітчизняними науковцями, зокрема, в аспекті формування відповідних механізмів протидії банкрутству комерційного банку.

На нашу думку, механізм протидії банкрутству комерційних банків потрібно розглядати як систему фінансових, організаційних, економічних, нормативно-правових, управлінських і регулюючих дій, способів і процесів, які забезпечують попередження, запобігання, профілактику та подолання зовнішніх і внутрішніх загроз, що можуть створювати кризові явища у банківській діяльності та призвести до банкрутства. В цьому сенсі механізм протидії банкрутству комерційного банку має нейтралізувати загрози в діяльності та забезпечити:

- визначення проблем у діяльності банку на ранніх стадіях;
- стабільний розвиток банку;
- стійкий фінансовий стан комерційного банку;

- сприяння ефективній діяльності банку на фінансовому ринку;

- подолання криз та запобігання банкрутству.

У загальному випадку „загроза” – це нереалізована, але реально існуюча, тобто з певною вірогідністю, можливість нанесення банку будь-якого збитку. Загрози банкрутству банків можна поділити на дві групи – внутрішні й зовнішні. До зовнішніх відносяться загрози спричинені чинниками впливу зовнішнього середовища на діяльність комерційного банку, як наприклад діяльність держави, політична ситуація, економічна кон’юнктура в країні та світі, конкуренти тощо. До внутрішніх належать загрози, які або безпосередньо генеруються банком, і є частиною його власної політики та стратегії за різними напрямками діяльності. До основних внутрішніх загроз можна віднести рівень забезпеченості фінансовими ресурсами, незадовільну структуру активів і пасивів, некомпетентність вищого керівництва і персоналу, а також інші фактори, що безпосередньо належать до внутрішньої діяльності банку.

Аналіз наукових праць свідчить, що ряд фахівців неоднозначно визначають загрози у діяльності окремих банків та банківської системи в цілому. У той же час науковці одностайні, що найбільшу загрозу в діяльності банків створюють такі негативні явища: низький рівень капіталізації, недостатня ліквідність банківських активів, ризикова кредитна політика, відсутність довіри населення та юридичних осіб до комерційних банків, недосконала система страхування депозитів, низький рівень кредитоспроможності підприємств реального сектора економіки, недостатнє законодавче врегулювання банківської діяльності, наявність внутрішніх негативних причин у банківській діяльності, недостатній контроль за діяльністю комерційних банків з боку НБУ, дефіцит фінансових послуг та інструментів, зменшення ринкової вартості заставного майна, високий рівень доларизації економіки [34, с.15-16].

Цілком погоджуємося з думкою О.І. Барановського, що перехід ризику в загрозу починається тоді, коли з’являються негативні якісні зміни в економічних системах, що пов’язані із значними фінансовими втратами, збитками, які спричиняють банкрутство. Тому стає очевидним, що загроза є специфічною формою ризику [35, с.261].

Влучно зазначає Л.М. Перехрест, що взаємозв'язок між поняттями „ризик” і „загроза” полягає в наступному [36, с.275-276]:

- ризик стосовно загрози є первинним, тоді як загроза вторинна і впливає з ризику;

- ризикуючи, банк може отримати як збитки, так і доходи, тоді як реалізація загрози ніколи не приносить доходи чи прибутки;

- ризик неминучий супутник банківської діяльності, тоді як загроза може виникати тільки за наявності певних умов;

- залежність між рівнями ризику і фінансової безпеки банку зворотна: чим вище рівень фінансового ризику, тим нижчий рівень фінансової безпеки, і навпаки.

Отже, фінансова безпека банку орієнтована на винятково негативні наслідки, а управління ризиками орієнтовано на запобігання та мінімізацію втрат і збитків. Фактично зважене та професійне управління ризиками протидіє появі загроз у діяльності банку або нейтралізує їх, і тим самим захищає від можливого ризику банкрутства.

У нашому дослідженні ми прийшли до висновку, що банкрутство є результатом дії критичних ризиків у діяльності комерційного банку. Отже, чи існують методи нівелювання впливу ризикового середовища на банківську діяльність, а також є чи можливість відновити ліквідність і платоспроможність банку у разі негативного впливу загроз.

У деякій мірі цими, а також іншими пов'язаними проблемами займається антикризове управління банком. Незважаючи на існуючі методики боротьби з кризовими явищами, головною проблемою, на наш погляд є те, що антикризове управління комерційним банком стоїть осторонь від його поточної діяльності, і безпосередньо до нього прибігають за фактом виникнення кризових ситуацій. Тобто, виникає необхідність у такому механізмі, щоб діяв постійно, а не час від часу.

Отже, на нашу думку, основна мета механізму протидії банкрутству комерційних банків полягає в постійній підтримці ефективного розвитку та стабільного фінансового стану, стійкого до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, шляхом своєчасного виявлення та нейтралізації загроз, а також подолання криз у банківській діяльності. У відповідності з метою, механізм протидії банкрутству комерційних банків, має забезпечити виконання таких завдань:

- ідентифікацію ризиків і можливих загроз та проблем пов'язаних з ними;
- оцінку негативних наслідків, які може заподіяти кожна загроза;
- визначення причин виникнення загроз;
- оцінку можливих варіантів розвитку проблем (криз) та визначення чинників, які можуть погіршити ситуацію;
- нейтралізацію загроз та усунення проблем (криз), шляхом вибору відповідних важелів впливу на загрозу та методів подолання проблем (криз);
- постійний аналіз ефективності вжитих заходів та моніторинг наявності загроз;
- ідентифікацію загроз банку і корегування індикаторів залежно від зміни стану зовнішнього середовища, цілей і завдань банку;
- розробку заходів, спрямованих на забезпечення протидії банкрутству банку в короткостроковому і в довгостроковому періодах, їх оцінку та контроль.

Як бачимо із цих завдань, механізм протидії банкрутству банків повинен ефективно координувати забезпечення взаємозв'язку між формуванням інформаційної бази, аналізом, плануванням розвитку комерційного банку і банківським регулюванням та наглядом.

Об'єктом механізму протидії банкрутству є банки, предметом – ризик потенційного банкрутства з точки зору економічного змісту. Суб'єктами механізму протидії банкрутству в банківському регулюванні і нагляді є Національний банк України, в широкому значенні суб'єктами можуть бути Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, державні органи загального управління та регулювання тощо.

Відповідно до загальноприйнятих підходів основними елементами будь-якого фінансового механізму є: фінансові методи, фінансові важелі, нормативно-правове забезпечення та інформаційне забезпечення [9]. Вважаємо, що механізм протидії банкрутству комерційних банків має складатися з функціональних, забезпечувальних, регулятивних, організаційних та фінансово-економічних елементів. До його складу входять завдання, принципи, методи, показники, нормативно-правове та інформаційне забезпечення **рисунок X.18**.

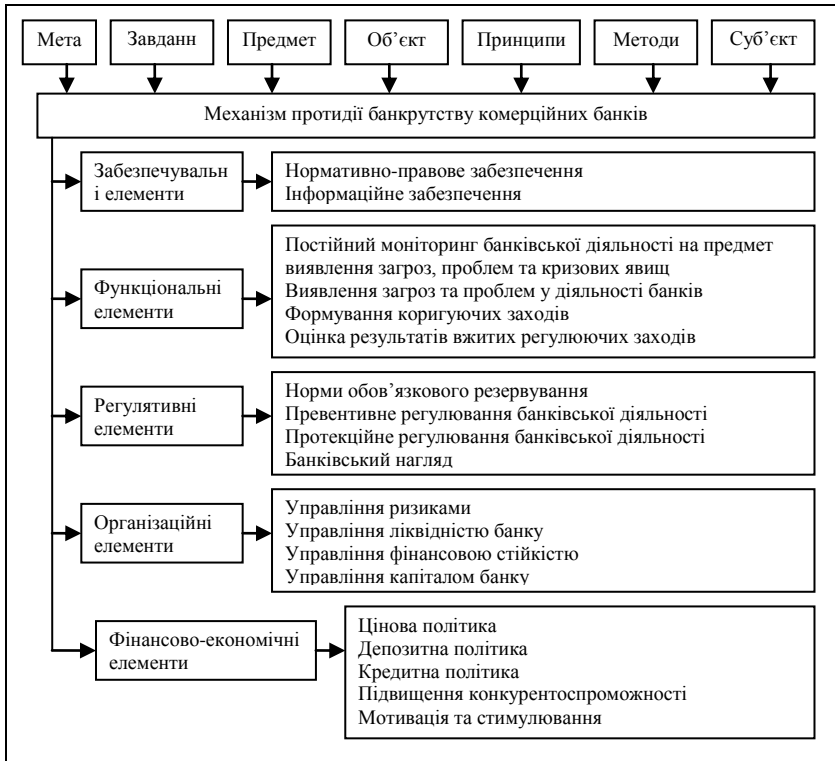

Рис. X.18 – Основні елементи механізму протидії банкрутству банків

У відповідності з механізмом протидії банкрутству комерційних банків, стала необхідність перегляду підходів до оцінки аналізу фінансового стану банків. Зокрема, не випадковим було введення у деякі системи оцінки фінансової стійкості такого компонента, як чутливість до ризиків. Розвиток інформаційних технологій привів до виникнення та використання в органах нагляду та банках стандартизованих комп'ютерних моделей для оцінки фінансової стійкості.

Діяльність банків із тенденціями до зниження базових показників діяльності та випадки їх банкрутства спричинили розроблення статистичних моделей “систем ранньої діагностики

банкрутства банків”, метою яких є виявлення на початкових етапах імовірних проблем у діяльності банків і застосування ефективних попереджувальних заходів.

Дієвим інструментом грошово-кредитної політики є мінімальні обов’язкові резерви. Значення норм обов’язкового резервування для банківської системи загалом пов’язано із забезпеченням стабільного розвитку комерційних банків, що з одного боку, сприяє підтриманню безперебійності функціонування платіжно-розрахункового механізму, а з іншого – зниженню певною мірою ризиковості вкладень банків та зменшенню втрат від їхніх можливих банкрутств. Дійсно, встановлення норм обов’язкового резервування сприяє зниженню рівня чутливості банку до ризиків та підвищенню якості банківських пасивів, що в кінцевому підсумку позитивно впливає на фінансову стійкість.

Державне регулювання банківської діяльності базоване на протекційних та превентивних заходах. Превентивні заходи спрямовують на обмеження доступу до банківської діяльності (ліцензування, звуження сфер діяльності банків), на недопущення ймовірних негативних наслідків того чи іншого процесу. Зокрема, до даних заходів належать: встановлення лімітів щодо проведення деяких банківських операцій для обмеження необґрунтованих ризиків, вимоги до розміру і структури власного капіталу банку, вимоги до ліквідності, вимоги щодо диверсифікації банківських ризиків. Дані заходи реалізують, встановлюючи нормативи, дотримання яких із боку банків є позитивним для підтримання їх фінансової стійкості.

Протекційні заходи (захисні) здійснюються при виникненні загрозової для банку ситуації, що може спричинити банкрутство. Зокрема, до них належать: створення та функціонування фонду гарантування вкладів фізичних осіб; формування банками резерву для відшкодування можливих втрат за активними операціями; рефінансування банків. Протекційні заходи підвищують довіру вкладників до банківської системи, а превентивні, в свою чергу, забезпечують ефективність перших.

Система банківського нагляду, яку сформував НБУ, скоординована за вертикаллю, функціонує як єдиний механізм, складаючись із центрального апарату та територіальних управлінь Національного банку, і передбачає реєстрацію банку, ліцензування, економічний аналіз, контроль за дотриманням економічних

нормативів, фінансовий моніторинг, інспектування й застосування санкцій за порушення правил діяльності, а також реорганізацію (злиття, приєднання, поділ, виділення, перетворення) банків. Дані заходи сприяють підвищенню рівня банківської безпеки та фінансової стійкості банків, забезпеченню конкурентних умов у банківській системі, що сприятиме відкритості банківського сектору для іноземних інвесторів, зменшенню рівня ризиковості й банкрутств.

Стратегічним завданням, яке мають вирішувати банки в процесі управління ліквідністю, – це необхідність уникати як дефіциту, так і надлишку ліквідних коштів. Оскільки дефіцит призводить до виникнення ризику втрати ліквідності банку та всіх наслідків, що випливають із цього (порушення нормативних вимог, штрафні санкції, втрата платоспроможності, порушення фінансової стійкості, ймовірність банкрутства), а надлишок ліквідних коштів є наслідком нераціонального розміщення коштів банку і прямим чинником втрати його майбутнього прибутку. Саме тому з метою уникнення чи хоча б мінімізації ризику незбалансованої ліквідності, зміст якого випливає зі зазначеного, кожний банк зобов'язаний підтримувати оптимальне співвідношення між рівнем ліквідності та прибутковості, сукупність основних прийомів, методів і заходів, які повинні чітко формулюватися у стратегії управління ліквідністю та прибутковістю.

Ризик-менеджмент включає: систему управління; систему ідентифікації і вимірювання; систему супроводження (моніторингу та контролю). Отже, логіка процесу управління банківськими ризиками може бути представлена у вигляді етапів управління: ідентифікація, аналіз та оцінка, розробка та реалізація методів управління, контроль [37, с.69-74].

Нейтралізація банківських загроз, ризиків та криз направлена завжди на досягнення рівноважного стану в банківській діяльності. Механізм протидії банкрутству банків має банківську рівновагу забезпечувати постійно.

У класичному визначенні рівноваги банківської установи, у межах теорії маржиналізму, в основу покладено принцип максимізації прибутку. Однак, враховуючи соціально-економічне значення банківських установ на сучасному етапі розвитку економічних відносин, на нашу думку, акцент повинен зміщуватись на пошук балансу (рівноваги) між ризиком та

дохідністю. Розробка підходів до визначення збалансованого рівня прибутковості, що з одного боку не наражатиме банк на надмірну небезпеку, а з іншого, підтримуватиме зацікавленість власників до даного бізнесу, є окремим науковим завданням.

Очевидно, що при його вирішенні повинна враховуватись концепція “нормального економічного прибутку”, на основі якої визначається мінімально необхідний рівень прибутковості, у порівнянні із іншими способами вкладання капіталу, який необхідно досягати суб’єкту економічної діяльності для підтримки зацікавленості власників у даному бізнесі.

Характеристикою діяльності банку, яка визначає рівень його урівноваженості, є прийнятна ефективність діяльності. Функціонування комерційного банку не матиме економічного сенсу, якщо даний інститут не забезпечуватиме власникам відповідної прибутковості. У даному випадку ми говоримо про баланс між ризиком та дохідністю. Тобто механізм протидії банкрутству, з одного боку, повинні забезпечити стійкість банку (мінімізувати ризики), а з іншого – максимізувати прибуток банку. Дані цілі знаходяться у діалектичному взаємозв’язку і не можуть повною мірою одночасно досягатись.

Під ефективністю ми розуміємо прибутковість банку та його ефективність з точки зору суспільства. Якщо перше завдання вирішується на рівні банківського менеджменту повністю, то при вирішенні другого завдання на менеджмент банку покладається відповідальність за повне, послідовне та всебічне врахування вимог чинного законодавства (перш за все, нормативних актів НБУ) та правил ведення банківської діяльності. Відповідальне виконання законодавчих вимог, і насамперед нормативів ризиків, кожним окремим банком дозволить забезпечити позитивний соціально-економічний ефект від функціонування банківської системи. Усі суттєві аспекти, що стосуються впливу банківського ризик-менеджменту на рівновагу комерційного банку, за умови застосування принципу узагальнення, є також справедливими для всієї сукупності комерційних банків та можуть відображати вплив на рівновагу грошового ринку, платіжного балансу та макроекономічну рівновагу.

Ресурсна складова є основою інвестиційного потенціалу банківської системи, оскільки саме обсяг капіталу визначає максимальний обсяг активів. Висококапіталізовані банки мають

більш значні інвестиційні можливості, ефективніше виконують функцію перерозподілу ресурсів в економіці за рахунок економії на масштабах (економії витрат), є більш стійкими до проявів нестабільності у фінансових системах. Низький рівень капіталізації банківської системи спричиняє суттєві диспропорції в економіці, обмежує її можливості успішно розвиватися, не дозволяє банкам істотно розширити асортимент банківських послуг, спричиняє вищу вартість ведення бізнесу.

Сучасні умови трансформаційного періоду для економіки України (зміна траєкторії прискореного розвитку банківських систем і кредитних ринків, економічні потрясіння і спади, структурні диспропорції тощо) обумовлюють необхідність вирішення проблеми підтримки адекватних темпів нарощування капіталу банків. У протилежному випадку національна банківська система буде деградувати і національний кредитний ринок може бути поглинутий іноземними банківським капіталом, економічні інтереси якого, як свідчить досвід, практично не збігатися з національними економічними пріоритетами.

Для підвищення інвестиційного потенціалу вітчизняної банківської системи та її стимулюючої ролі в соціально-економічному розвитку країни потрібен системний підхід до регулювання доступу іноземного капіталу в банківський сектор України. Він має базуватись передусім на заходах підтримки конкурентоспроможності банків з національним капіталом, використанні позитивних структурних і технологічних переваг банків з іноземним капіталом, інтенсифікації використання сучасних банківських технологій та банківського менеджменту, оптимізації інституційної структури вітчизняної банківської системи та наближення її до стандартів країн з розвинутою економікою.

Отже, сутність механізму протидії банкрутству комерційних банків полягає в тому, що заходи щодо нейтралізації загрози, запобігання кризовій ситуації повинні здійснюватись постійно з метою недопущення такої ситуації. У разі появи тенденції до загрози ліквідності та платоспроможності банку необхідно коригувати тактику вже з урахуванням появи в майбутньому кризових явищ, з метою успішного протистояння спричиненим кризовою ситуацією збиткам, щоб уникнути банкрутства.

Проведене дослідження ще раз підтвердило, що механізм протидії банкрутству комерційних банків є поняттям складним, системним та комплексним. Вважаємо, що в цьому сенсі його потрібно розглядати в широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні механізм протидії банкрутству банків є частиною загальної стратегії комерційного банку головною метою якого є постійне та своєчасне виявлення загроз, проблем та кризових явищ у банківській діяльності з визначенням заходів нейтралізації та протидії. У вузькому розумінні механізм протидії банкрутству комерційних банків є частиною тактики орієнтованої на поточний період діяльності банку з метою недопустити вірогідного банкрутства шляхом введення тимчасової адміністрації, підвищення рівня капіталізації, рекапіталізації, реорганізації тощо.

Виходячи з результатів дослідження, подальші пошуки слід направити на конкретизацію та уточнення елементів механізму протидії банкрутству комерційних банків та їх взаємозв'язків, а також підходів до формування даного механізму в банківській системі України.

Висновки

Отже, дослідження показують, що під ефективністю банківської діяльності слід розуміти прибутковість банку та його ефективність з точки зору суспільства. Відповідальне виконання нормативних вимог, і насамперед нормативів ризиків, кожним окремим банком дозволить забезпечити позитивний соціально-економічний ефект від функціонування банківської системи в цілому.

Система банківського нагляду, яку сформував НБУ, скоординована за вертикаллю, функціонує як єдиний механізм, сприяє підвищенню рівня банківської безпеки та фінансової стійкості комерційних банків, забезпеченню конкурентних умов у банківській системі, що сприятиме відкритості банківського сектору для іноземних інвесторів, зменшенню рівня ризиковості й банкрутств.

На нашу думку управління банківськими ризиками має здійснюватися перш за все для досягнення рівноважного стану конкретного банку та банківської системи в цілому, а не виключно

для досягнення прибутку банку. Нейтралізація банківських загроз, ризиків та криз має бути направлена завжди на досягнення рівноважного стану в банківській діяльності. Механізм протидії банкрутству банків має банківську рівновагу забезпечувати постійно.

Проведений аналіз показує, що сама по собі економічна рівновага у системі ще не є доказом її оптимальності у соціально-економічному сенсі. Ми вважаємо, що абсолютно оптимальною може бути економічна рівновага лише у штучно змодельованих соціально-економічних системах із значною кількістю обмежень та допущень. Реальні соціально-економічні відносини вирізняються істотною складністю та реалізуються у динамічних умовах.

Таким чином, поняття “економічна рівновага” характеризується істотними ознаками економічної ефективності, але вона не повинна ототожнюватись із оптимальним станом, притаманним лише теоретично змодельованим систем.

Усі суттєві аспекти, що стосуються впливу банківського ризик-менеджменту на рівновагу комерційного банку, за умов застосування принципу узагальнення, є також справедливими для всієї банківської системи та можуть відображати вплив на рівновагу грошового ринку, платіжного балансу та макроекономічну рівновагу.

На нашу думку, механізм протидії банкрутству комерційних банків потрібно розглядати як систему фінансових, організаційних, економічних, нормативно-правових, управлінських і регулюючих дій, способів і процесів, які забезпечують попередження, запобігання, профілактику та подолання зовнішніх і внутрішніх загроз, що можуть створювати кризові явища у банківській діяльності та призвести до банкрутства. В цьому сенсі механізм протидії банкрутству комерційного банку має нейтралізувати загрози в діяльності та постійно забезпечувати банківську рівновагу.

Список використаних джерел

1. Банки вилучені з Державного реєстру банків України [24.06.1992-01.01.2012] // Вісник НБУ. – 2012. - №2. – С.60-61.
2. Основні показники діяльності банків України на 1 лютого 2012 року // Вісник НБУ. – 2012. - №3. – С.37.

3. Олійник А.В. Особливості та проблеми банкрутства вітчизняних банків / А.В. Олійник //Актуальні питання сучасної економіки: Збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 28-29 вересня 2012 року) / ГО „Центр економічних досліджень та розвитку”. – Одеса: ЦЕДР, 2012. – С.119-121.

4. Лисенко Р. Перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України [Текст] / Р. Лисенко // Наука молода. – 2006. – С. 88–92.

5. Михайловська І.М. Банківські операції. Кредитно-модульний курс. / Навчальний посібник. / І.М. Михайловська, А.В. Олійник – Львів: “Магнолія – 2006”, 2011. – 625 с.

6. Основні показники діяльності банків України на 1 вересня 2012 року // Вісник НБУ. – 2012. - 10. – С.67.

7. Основні показники діяльності банків України. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://bank.gov.ua/Bank_supervision/dynamics.htm

8. Олійник А.В. Перерозподіл кредитного портфеля та ресурсів комерційних банків в умовах фінансової кризи за перше півріччя 2009 року. / А.В. Олійник // Вісник ХНУ. – 2010. - № 1. – Т. 1. – С.141-147.

9. Бюлетень Національного банку України. — 2009. — № 12. — С. 63—116.

10. Бюлетень Національного банку України. — 2010. — № 12. — С. 79—121.

11. Карчева Г. Системний аналіз ефективності діяльності банків України / Г. Карчева // Вісник Національного банку України. – 2006. – № 11. – С. 12–17.

12. Звіти Національного банку України. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua>

13. Капитализация российских банков в 6 раз ниже, чем в США, 27.08.2009 // Информационное агентство «Росбалт» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rosbalt.ru.

14. Постанова КМУ «Про капіталізацію акціонерного комерційного банку «Київ», № 566 від 10 червня 2009 р.

15. Постанова КМУ «Про капіталізацію публічного акціонерного товариства «Родовід Банк» № 580 від 10 червня 2009 р.

16. Постанова КМУ «Про капіталізацію публічного акціонерного товариства акціонерний банк «Укргазбанк», № 567 від 10 червня 2009 р.

17. Миськів Г.В. Розвиток банківської системи України в сучасних умовах / Г.В. Миськів, О.В. Пилип'як // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.8. – С.203-207.

18. Структура активів банків України за станом на 01.01.2010р. // Вісник НБУ. – 2010. - №3. – С.48-53.

19. Структура активів банків України за станом на 01.01.2011р. // Вісник НБУ. – 2011. - №3. – С.48-53.

20. Структура власного капіталу банків України за станом на 01.01.2010 р. // Вісник НБУ. – 2010. - №3. – С.56-65.

21. Структура власного капіталу банків України за станом на 01.01.2011 р. // Вісник НБУ. – 2011. - №3. – С.56-65.

22. Структура зобов'язань банків України за станом на 01.01.2010 р. // Вісник НБУ. – 2010. - №3. – С.54-59.

23. Структура зобов'язань банків України за станом на 01.01.2011 р. // Вісник НБУ. – 2011. - №3. – С.54-59.

24. Фінансові результати діяльності банків України за станом на 01.01.2010 р. // Вісник НБУ. – 2010. - № 3. – С.66-71.

25. Фінансові результати діяльності банків України за станом на 01.01.2011 р. // Вісник НБУ. – 2011. - № 3. – С.66-71.

26. Тищенко О. Конкурентні переваги банків / Тищенко О., Азаренкова Г., Сословський В. // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 9. – С. 20–24.

27. Заруба Ю. Особливості розвитку банківської конкуренції в Україні / Ю. Заруба // Банківська справа. – 2003. – № 6. – С. 23–29.

28. Маркетинг у банку: [навчальний посібник] / О. В. Дубовик, С. М. Бойко, М. А. Вознюк, Т. Д. Гірченко. – [2-ге вид.] – К. : Алеута, 2007. – 275 с.

29. Закон України «Про банки і банківську діяльність» редакція від 7.12.2000 р. з наступними змінами і доповненнями [Електронний ресурс] / <http://zakon.rada.gov.ua>

30. Лазепка В. І. Спеціалізовані банки: напрями та перспективи розвитку в Україні : автореф. дис. на здобуття наук.

ступеня канд. економ. наук : спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / В. І. Лазепка. – Донецьк, 2005. – 36 с.

31. Банковские риски [Текст] : учеб. пособ. / [кол. авторов]; под ред. д-ра экон. наук, проф. О. И. Лаврушина и д-ра экон. наук, проф. Н. И. Валенцевой. – М.: КНОРУС, 2007. – 232 с. – ISBN 5-85971-602-8.

32. Управління ризиками банків [Текст] : монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] / за ред. д-ра экон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра экон. наук, проф. Т. А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – 283 с. ISBN 978-966-8958-83-0

33. Економічна енциклопедія [Текст] : у 3 т. / редкол. : С. В. Мочерний (відп. ред) та ін. – К. : Академія, 2002. – Т. 3. – 2002. – 952 с.

34. Барановський О. І. Банківська безпека: проблема виміру / О.І. Барановський // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 1. – С. 7–26.

35. Барановський О.І. Фінансові кризи: передумови, наслідки, і шляхи запобігання: Монографія. К.: Київ. нац. торг-екон. ун-т, 2009. – 754 с.

36. Перехрест Л.М. Вплив ризиків і загроз на фінансову безпеку банків. – В кн.: Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Фінансовий ринок України: глобалізація і євроінтеграція: Зб. наук. праць / НАН України. Ін-т регіональних досліджень. – Львів, 2008. – Вип. 1 (69). – С.275-276.

37. Примостка Л. О. Банківські ризики : теорія та практика управління [Текст] : монографія / Л. О. Примостка, О. В. Лисенюк, О. О. Чуб; Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ “КНЕУ ім. Вадима Гетьмана”. – К. : КНЕУ, 2008. – 456 с.